

Euroopan neuvoston kulttuurirei- tit – Museoviraston asiantuntija- tuen malli

Museovirasto 2022

Museovirasto

1 Johdanto – mitä ovat Euroopan neuvoston kulttuurireitit?	2
2 Mikä on Museoviraston rooli Euroopan neuvoston kulttuurireittitoiminnassa?	3
3 Asiantuntijatuen malli – Miten Museovirasto tarjoaa asiantuntijatukea aktiivisesti vuonna 2023.....	3
4 Asiantuntijatukeen liittyvä viestintä	5
5 Lisätietoja ja lähteet.....	6

1 Johdanto – mitä ovat Euroopan neuvoston kulttuurireitit?

Euroopan neuvoston kulttuurireitit ovat temaattisia vähintään kolmea maata yhdistäviä kulttuuriperinnön, nykykulttuurin ja matkailun yhteistyöverkostoja. **Euroopan neuvoston kulttuurireittitoiminnan tavoitteena on muun muassa kehittää kestävää kulttuurimatkailua, lisätä tietoisuutta eurooppalaisista arvoista ja monimuotoisesta kulttuuriperinnöstä sekä vahvistaa kulttuurien välistä vuoropuhelua.** Euroopan neuvoston kulttuurireittiverkostojen jäsenet ovat tyypillisesti kulttuuriperintökohteita, museoita, matkailuyrityksiä, korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia, kuntia, kansalaisjärjestöjä, kulttuuri-instituutteja ja alueellisia kehitysyhtiöitä.

Euroopan neuvoston perusti kulttuurireittiohjelman vuonna 1987. Vuonna 2022 Euroopan neuvoston sertifiointiin saaneita kulttuurireittejä on 48. Sertifioitujen Euroopan neuvoston kulttuurireittien teemoja ovat esimerkiksi uskonnollinen perintö, arkkitehtuuri, gastronomia, teollinen perintö, eurooppalainen taide, musiikki ja kirjallisuus. Ensimmäinen Suomesta hallinnoitu Euroopan neuvoston kulttuurireitti on Alvar Aalto -reitti, joka sertifioitiin vuonna 2021.

Toimintaa ohjaa Euroopan neuvoston kulttuurireittien laajennettu osittaissopimus (Enlarged Partial Agreement on Cultural Routes, EPA-sopimus), johon Suomi liittyi vuonna 2018. Kulttuurireittiverkostot voivat hakea Euroopan neuvoston kulttuurireittisertifiointia vuosittain. Sertifiointiin saaneet kulttuurireitit myös uudelleenarvioidaan säännöllisesti. Sertifioinneista sekä uudelleenarvioinneista päättää EPA-sopimuksen jäsenmaiden edustajista koostuva hallintoneuvosto riippumattomien asiantuntijaraporttien pohjalta. Opetus- ja kulttuuriministeriö edustaa Suomea EPA-sopimuksen hallintoneuvostossa. Hakemus tulee jättää Euroopan neuvostolle heinäkuun loppuun mennessä ja hallintoneuvosto päättää sertifioinneista ja uudelleensertifioinneista vuosittain toukokuussa. Hakemuksen jättämisestä tulee informoida EPA-sopimuksen sihteeristöä keväällä vuosittain vaihtuvien määräaikojen puitteissa.

Jotta reittiverkosto voi saada Euroopan neuvoston kulttuurireittisertifioinnin, sen tulee täyttää erilaisia reitin teemaan, käytännön toimiin ja yhteistyöverkoston hallintoon liittyviä vaatimuksia. Reitin tulee esimerkiksi kehittää kestävää kulttuurimatkailua, toteuttaa nuorisoon liittyvää opetuksellista toimintaa, linkittää verkoston toiminta nykykulttuuriin ja taiteeseen ja varmistaa reitin teemalle tieteellinen perusta käytännön tiedeyhteistyöllä. Reittiverkosto tulee olla taloudellisesti elinkelpoinen ja demokraattisesti johdettu. Reittiverkostoa tulee hallinnoida oikeudellisen aseman omaava taho, tyypillisesti yhdistys. Hakemuksen sertifiointista Euroopan neuvostolle jättää reittiverkostoa hallinnoiva taho. Sertifiointin kriteerit on määritelty Euroopan neuvoston päätöslauselmassa (CM/Res(2013)67).

Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaan pääsee mukaan sertifiointin kautta tai liittymällä jo sertifioituun kulttuurireittiin. Sertifioiduilla reitit määrittelevät itse kriteerit, joiden perusteella reittiverkostot ottavat uusia jäseniä toimintaansa mukaan.

2 Mikä on Museoviraston rooli Euroopan neuvoston kulttuurireittitoiminnassa?

Opetus- ja kulttuuriministeriön johdolla valmisteltu kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekarttaehdotus valmistui toukokuussa 2022. Tiekarttaehdotuksessa todetaan, että kansainvälisten kulttuuri- ja kulttuuriperintötoimien vahvuutena kestävä matkailun kehittämisessä ovat valmiit toimintamallit, verkostot ja tunnettuus ja tiekartta toimiinkin Euroopan neuvoston kulttuurireittitoiminnan kansallisena ohjaavana asiakirjana. Tiekarttaehdotuksessa **Museovirasto on määritelty Euroopan neuvoston kulttuurireittiohjelman asiantuntijatuken tarjoavaksi kansalliseksi yhteyspisteeksi**, joka tarjoaa tukea kulttuurireittiohjelmasta kiinnostuneille kohteille ja organisaatioille. Museovirasto pyrkii asiantuntijatuella tukemaan suomalaisten kohteiden ja organisaatioiden liittymistä jo sertifioituihin kulttuurireitteihin sekä valmisteilla oleviin kulttuurireitteihin. Euroopan neuvoston kulttuurireittisertifiointiin tähtääville Museovirasto tarjoaa asiantuntijatuken muun muassa hakemuksen laatimiseen.¹

Tämän asiantuntijatuken mallin tarkoituksena on konkretisoida toimet, joilla Museovirasto tarjoaa aktiivisesti asiantuntijatuken kohteille ja organisaatioille, jotka ovat kiinnostuneita Euroopan neuvoston kulttuurireittiohjelmasta. Asiantuntijatuken tarkoituksena on palvella sekä niitä tahoja, joille kulttuurireittiohjelma ei ole ennestään tuttu sekä niille, jotka ovat jo mukana kulttuurireittitoiminnassa tai ovat pyrkimässä sertifiointiin tai osaksi olemassa olevia kulttuurireittejä. Tarjoamalla asiantuntijatuken aktiivisesti, Museovirasto pyrkii myös lisäämään kulttuurireittiohjelman tunnettuutta ja kertomaan kulttuurireittitoiminnan hyödyistä potentiaalisille kohteille ja organisaatioille. Asiantuntijatuken mallia voidaan myös päivittää ja muuttaa ensimmäisen vuoden 2023 aikana kerättyjen kokemusten perusteella.

Tässä asiakirjassa kuvatun asiantuntijatuken mallin lisäksi Museovirasto toteuttaa muun muassa Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaan liittyvää viestintää, seuraa kulttuurireittiohjelmaa kansainvälisesti, edistää yhteistyötä EPA-jäsenvaltioiden vastuutahojen kanssa ja tukee kulttuurireittitoimijoiden yhteistyötä ja verkostoitumista kansallisesti ja kansainvälisesti.

3 Asiantuntijatuken malli – Miten Museovirasto tarjoaa asiantuntijatuken aktiivisesti vuonna 2023

Museovirasto toteuttaa vuonna 2023 kyselyn, jolla Suomessa toimivat Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimijat sekä kulttuurireittitoiminnasta kiinnostuneet tahot voivat ilmoittautua mukaan Museoviraston asiantuntijatuken prosessiin. **Kyselyllä organisaatio voi ottaa kantaa siihen, millaisesta Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaan liittyvästä Museoviraston tarjoamasta asiantuntijatuken hyötyisi. Museovirasto suunnittelee asiantuntijatuken käytännön toimet kyselyyn tulleiden vastauksien perusteella ja on yhteydessä kaikkiin kyselyyn vastanneisiin.** Samalla Museovirasto kerää tietoa organisaatioista, joilla on suunnitelmia ja kiinnostusta Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaan. Kaikenlaiset organisaatiot voivat osallistua kyselyyn, eikä siihen vastaaminen velvoita organisaatiota mihinkään.

¹ https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/164106/OKM_2022_21_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kyselyssä Museoviraston asiantuntijatueksi on määritelty esimerkiksi:

- Kulttuurireitin rakentamista tukevaa kansainvälisten tai kotimaisten kontaktien etsimistä
- Euroopan neuvostolle jätettävän kulttuurireittistatushakemukseen liittyvää asiantuntijatukea / hakemuksen läpikäyntiä
- Olemassa olevien reittien esittelyä
- Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaa yleisesti esittelevä luento/seminaari
- Asiantuntijaluento/seminaari Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaan liittyvästä spesifistä aiheesta.
- Reitin säännölliseen uudelleenarviointiin liittyvää tukea
- Rahoitusmahdollisuuksien esittelyä

Vastaajilla on lisäksi mahdollisuus kuvata asiantuntijatukeen liittyviä tarpeitaan vapaa-muotoisesti. Asiantuntijatuki voi tarpeen mukaan sisältää kahdenvälistä tukea (esim. kulttuurireittistatushakemukseen liittyvä tuki) tai laajemmalle yleisölle toteutettua (asiantuntijaluennot). Asiantuntijatuki rajoittuu Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaan liittyvään tukeen.

Kyselyssä organisaation tulee kertoa omasta Euroopan neuvoston kulttuurireitteihin liittyvästä toiminnasta ja intresseistä. Jos vastaajalla on rakenteilla kulttuurireitti, kyselyssä tulee kuvata reitin teemaa, kehitystyön vaihetta, kulttuurireittiverkoston jäseniä ja toteutettuja toimenpiteitä. Kyselyyn vastaaminen kuitenkin ei edellytä, että organisaatiolla olisi tällä hetkellä Euroopan neuvoston kulttuurireittiohjelmaan liittyvää toimintaa – kiinnostus aiheeseen riittää.

Asiantuntijatuon prosessin aikataulu 2023

Tammi-helmikuu

- Kysely auki helmikuun loppuun – kerro toiveistasi asiantuntijatuon suhteen
- Museovirasto toteuttaa asiantuntijatukeen liittyvää viestintää.

Maaliskuu

- Museovirasto analysoi kyselyn vastaukset ja suunnittelee vastauksiin perustuen toimenpiteiden toteutusaikataulun
- Museovirasto lähettää asiantuntijatukeen liittyvien toimenpiteiden toteutusaikataulun kaikille kyselyyn vastanneille maaliskuun loppuun mennessä.
- Tarpeen mukaan sovitaan kahdenvälisistä tapaamisista maaliskuun loppuun mennessä.

Huhtikuu →

- Museovirasto toteuttaa kyselyn pohjalta suunnitellut asiantuntijatukeen liittyvät toimenpiteet

Kaikkien toteutettavien asiantuntijatukitoimenpiteiden tulee liittyä Euroopan neuvoston kulttuurireittitoimintaan ja siten samalla tukea EPA-sopimuksen toteuttamista Suomessa. Jos Museovirasto joutuu priorisoimaan asiantuntijatukeen liittyviä toiveita, ensisijaisesti toteutetaan asiantuntijatukitoimenpiteet, jotka vastaavat mahdollisemman monen organisaation toiveisiin. Lisäksi mahdollisessa priorisoinnissa kiinnitetään huomiota siihen,

kuinka aktiivisesti organisaatio on pyrkimässä mukaan Euroopan neuvoston kulttuurireitti-toimintaan ja kuinka potentiaalinen mahdollinen kulttuurireitti-idea/projekti on.

4 Asiantuntijatukeen liittyvä viestintä

Asiantuntijatukeen liittyvästä kyselystä viestitään tammikuussa ja tarpeen mukaan aihetta nostetaan esille uudelleen helmikuussa. Viestintää toteutetaan seuraavissa kanavissa:

- Uutinen Museoviraston verkkosivuille
- Nostoja Museoviraston some-kanaviin
- Uutinen Museoviraston tuottamaan Euroopan neuvoston kulttuurireittien ja kulttuuri-matkailun kehittämisen uutiskirjeeseen
- Yhteistyökumppaneiden / sidosryhmien viestintäkanavat, esim. Kotiseutuliitto, Museoliiton Museoposti, Visit Finland jne.
- Lisäksi kontaktoidaan suoraan esim. suomalaiset Euroopan neuvoston kulttuurireitti-toiminnassa mukana olevat organisaatiot sekä alueelliset – ja valtakunnalliset vastuumuseot.

5 Lisätietoja ja lähteet

[Kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekarttaehdotus](#)

[Euroopan neuvoston kulttuurireitit Museoviraston verkkosivuilla](#)

[Listaus olemassa olevista kulttuurireiteistä Euroopan neuvoston kulttuurireittien verkkosivuilla](#)

[Euroopan neuvoston päätöslauselma, jossa on määritelty sertifiointin kriteerit](#)

Kannen kuva: Topi Leikas 2019, Museovirasto

Museovirasto